

Temps era temps:

EL TREN D'ABANS ELS DESITJOS D'ARA

La setmana passada vaig viatjar a Barcelona amb el tren, feia mesos que no ho feia. Com no portava pressa vaig anar a l'estació un temps abans amb la intenció de prendre un cafè al bar. Era tancat. “Ja fa temps que va plegar”, em digueren.

A meitats del segle XX foren els temps gloriosos del festeig entre Tortosa i el ferrocarril; l'agost de 1942 entrava en servei la línia de Tortosa a Alcanyís i Saragossa i es perllongaven les obres per fer-lo arribar fins el port de Sant Carles de la Ràpita. Poc després, entre Ferreries i Roquetes, començaven els treballs d'elevació d'una gran explanada per acollir l'estació d'enllaç i centre de distribució de mercaderies entre Barcelona, Valencia i Saragossa (el que avui en diríem un centre logístic). A l'estació de Tortosa hi havia dipòsit de màquines, alberg d'allotjament dels ferroviaris, centre de comandament i, a més, base de manteniment de via i obres a un radi de molts quilometres el que suposava una plantilla de més de dos-cents operaris que anaven des de l'enginyer en cap, amb la seva oficina tècnica, fins els tallers amb paletes, fusters, electricistes, pintors, mecànics i altres oficis. L'estació de Tortosa no era el centre del món, privilegi que Dalí atribuï a l'estació de Perpinyà, però sí que ho era de l'antiga Corona d'Aragó.

L'estació estava plena de vida a qualsevol hora del dia o de la nit. El bar i restaurant no tancaven mai i sempre hi havia gent esperant les combinacions entre trens amb origen o destinació a Barcelona o al sud d'Espanya, la línia cap a l'Aragó, la propera estació d'autobusos i el carrilet de La Cava. A més, el bar de l'estació era un dels punts de referència a Tortosa. La darrera copa es feia sempre al bar de l'estació, fora l'hora que fora. Allí darrera el mostrador la senyora Maria Busquets, germana del cèlebre futbolista d'abans la guerra i cunyada d'Ismael Antó, sempre disposada a la conversa, el seu marit i el seu cunyat, germans Saporta, i els seus fills o nebots, segons es miri, els dos Lluís Saporta. A l'altra banda del taulell hi havia gent de tota mena, un univers estrany i viu: gent endormiscada afermant els colzes sobre les taules rodones de marbre blanc; de tant en tant la buscona de torn desorientada; algun passat de rosca amb una copa de més; policies de “la secreta” i Guàrdia Civil; i els ferroviaris i els passatgers dels trens de nit (els correus i els expressos que es creuaven a Tortosa) baixaven uns instants per comprar beguda o algun entrepà ja cuinat.

Tot es va començar a tòrcer l'any 1962 arran un informe del Banc Mundial sobre la xarxa ferroviària espanyola on recomanava concentrar les inversions en les grans línies i abandonar les obres que no fossin especialment rendibles. La conseqüència immediata fou l'abandonament del projecte de gran estació a Ferreries, les obres de prolongació del ferrocarril fins el port dels Alfacs i, una important reorganització dels serveis de RENFE que suposà el trasllat de la direcció regional i el departament de Via i Obres des de Tortosa a Tarragona. Poc després, el 1973 es clausurava la línia de Tortosa a Alcanyís i Saragossa i s'abandonaren les instal·lacions. Encara, però, l'Estació de Tortosa continuava sent lloc neuràlgic, com a punt intermedi entre Barcelona i Valencia fins que el Ministeri d'Obres Públiques va plantejar la modernització de la línia i la doble via entre Tarragona i Valencia l'any 1983. La lamentable gestió de l'ajuntament de Tortosa i el desinterès de la Generalitat conduïren a que el tren es desplacés fins el traçat actual, es desmantel·lès el tram Tortosa, Santa Bàrbara, Freginals i s'abandonés el pont sobre l'Ebre i tot sense cap compensació econòmica ni de serveis.

L'Aldea que podia haver estat la successora de la de Tortosa, ha quedat en una estació secundària sense cap rellevança; i les il·lusions i gestions dels ampostins perquè el nou traçat fes possible la construcció d'una estació de tren vora la ciutat quedà també en aigua de borraïnes. Al cap de segle i mig, la gent de l'Ebre continua reivindicant el tren. Ara esperant que el corredor del mediterrani, que la Unió Europea va ratificar com a prioritari malgrat els entrebancs del govern del PP, no passi de llarg una vegada més.

Josep Bayerri Raga

Foto: Alguna de l'estació de Tortosa a ser possible del bar com era abans. Un cop la tingueu, em truqueu per posar-hi un peu i dieu les línies que calen